

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami
dla Gminy Ozimek**

Kierownik projektu:
mgr inż. Ksenia Czachor

Opracowanie:
mgr Katarzyna Kędzierska
mgr inż. Monika Patoła

Opole, maj 2009

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

Spis treści

I.	WSTĘP	3
II.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI DOKUMENTU	4
II.1.	CEL	4
II.2.	ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	4
III.	OCENA ZGODNOŚCI PGO Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM	7
III.1.	DOKUMENTY REGIONALNE	7
III.2.	ANALIZA ZGODNOŚCI PROJEKTU PGO Z INNYMI DOKUMENTAMI... POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ	11
	DOKUMENTY KRAJOWE	12
IV.	ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA	16
IV.1.	CHARAKTERYSTYKA GMINY OZIMEK	16
IV.2.	ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA	17
V.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANYCH DOKUMENTÓW	24
VI.	WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU Odstąpienia od realizacji PGO.	24
VII.	ANALIZA I OCENA Znaczących oddziaływań na środowisko	25
VIII.	ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	27
IX.	PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH	28
X.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	32
XI.	PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PGO	33
XII.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	33
XIII.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY	34
XIV.	WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW	34
XV.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	35

I. WSTĘP

Przedmiotem prognozy jest aktualizacja planu gospodarki odpadami dla gminy Ozimek na lata 2008-2011, który został opracowany na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Omawiany dokument, tj. plan gospodarki odpadami (PGO), opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi. Zawiera on w swej treści m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także konieczne do podjęcia działania zmierzające do poprawy istniejącego stanu. Określa także szacunkowe koszty zaproponowanych rozwiązań oraz wskazuje instrumenty prawne i finansowe służące realizacji założonych celów.

Prognozy oddziaływania na środowisko planów, strategii i polityk sektorowych (a więc dokumentów określających ramy dla kolejnych przedsięwzięć) sporządzane są jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z wymogami prawnymi, prognoza taka powinna mieć charakter raportu zawierającego podstawowe elementy oceny strategicznej, w tym:

- opis ocenianego dokumentu,
- analizę środowiska oraz problemów środowiskowych mających powiązanie z ocenianym dokumentem,
- analizę zakresu i natury skutków środowiskowych realizacji planu (pozytywnych i negatywnych),
- analizę potrzeby zastosowania środków zapobiegających i ograniczających wpływ na środowisko (bądź ewentualnie ten wpływ kompensujących),
- opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Niniejsza prognoza odpowiada powyższym wymaganiom.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI DOKUMENTU

II.1. CEL

Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji planu gospodarki odpadami (dalej: PGO) dla gminy Ozimek.

Przyjęcie PGO jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania (w ramach PGO) jest dokument określający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska i gospodarką odpadami, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska i gospodarką odpadami musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentu programowego – PGO. Najistotniejsza w nim jest strategiczna analiza możliwości technicznych, organizacyjnych oraz finansowych osiągnięcia określonych celów. Strategia winna wskazywać zatem również bariery i ograniczenia, które wynikają z analizy możliwości realizacyjnych. PGO, będący przedmiotem oceny, spełnia te wymagania.

PGO jest dokumentem określającym wizję rozwoju systemu zarządzania gospodarką odpadami. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

II.2. ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU

➤ *Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla gminy Ozimek*

Aktualizacja PGO dla gminy Ozimek została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem tego dokumentu jest określenie systemu gospodarki odpadami w gminie, uwzględniającego wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Zaktualizowany dokument zawiera analizę istniejącego stanu, prognozuje jego zmiany, definiuje cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, a także określa konkretne działania do realizacji, określając ich szacunkowy koszt, montaż finansowy, potencjalne źródło finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację.

Cele główne:

- Cel 1. Zabezpieczenie środowiska przed znacznym negatywnym oddziaływaniem systemu gospodarki odpadami
- Cel 2. Efektywny system selektywnego zbierania oraz proekologicznego zagospodarowania odpadów
- Cel 3. Sprawny system zarządzania gospodarką odpadami

Stosownie do tych celów głównych, sformułowano adekwatne **kierunki działań:**

- 1. Zwiększenie efektywności rozdziału strumienia odpadów i jego zagospodarowania u źródła
- 2. Redukcja strumienia odpadów trafiających na składowisko, w szczególności frakcji ulegającej biodegradacji
- 3. Wzmocnienie obecnego systemu zarządzania gospodarką odpadową

W celu spełnienia celów i kierunków działań założonych w aktualizacji PGO, określono zadania przewidziane do realizacji wraz ze wskazaniem jednostek odpowiedzialnych za ich realizację.

Do zadań wynikających z Aktualizacji PGO należą:

- 1) Budowa kompostowni odpadów biodegradowalnych na poletkach oczyszczalni ścieków w Antoniowie
- 2) Współtworzenie i udział gminy w strukturze ponadgminnej - regionie gospodarki odpadami komunalnymi
- 3) Współtworzenie regionalnego zakładu zagospodarowania odpadów (w ramach RGOK)
- 4) Objęcie zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy
- 5) Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych (w tym – niebezpiecznych oraz wielkogabarytowych) oraz rozwój tego systemu
- 6) Finansowanie selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i niebezpiecznych ze źródeł komunalnych
- 7) Aktualizacja gminnego planu gospodarki odpadami
- 8) Sporządzenie sprawozdania z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami
- 9) Wydanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych i wydanie decyzji zmierzających do uzyskania pożądanego stanu
- 10) Monitoring składowiska odpadów w Dylakach
- 11) Akcja edukacyjna wśród mieszkańców gminy na temat związków prawidłowego gospodarowania odpadami z ich oddziaływaniem na środowisko
- 12) Dostosowanie „Regulaminu utrzymania czystości porządku na terenie gminy” do zaktualizowanego planu gospodarki odpadami i przepisów prawa
- 13) Dostosowanie wymagań stawianych przedsiębiorcom ubiegającym się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości do APGO i „Regulaminu...” oraz dokonanie aktualizacji wydanych decyzji
- 14) Wsparcie kadrowe służb ochrony środowiska
- 15) Usuwanie „dzikich wysypisk”
- 16) Przeprowadzenie weryfikacji wielkości średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych przez jednego mieszkańca gminy oraz składu morfologicznego odpadów komunalnych w drodze badań

W gospodarce odpadami komunalnymi przyjęto także następujące cele wynikające z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców,
- zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2010 r. więcej niż 75%,
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35%masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maks. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,

Z zaproponowanych wariantów gospodarki odpadami komunalnymi wybrano jeden jako przewidywany do dalszej realizacji. Wariant ten zakłada, że gmina rozwija system gospodarki odpadami komunalnymi w ramach Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi, do którego oprócz gminy Ozimek wchodziłyby także inne gminy: Olszanka, Lewin Brzeski, Niemodlin, Prószków, Komprachcice, Dąbrowa, Popielów, Murów, Dobrzeń Wielki, Turawa, Łubniana, Chrząstowice, Tarnów Opolski, Opole.

Gmina będzie opierać swoją gospodarkę odpadami na działaniach realizowanych wspólnie z ww. gminami w ramach powołanego Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w tym:

- 1) prowadzić intensywne selektywne zbieranie odpadów posegregowanych od mieszkańców (np. w podziale na tworzywa sztuczne, papier, szkło, bądź też ogólnie w podziale na odpady opakowaniowe i inne zmieszane), selektywne zbieranie odpadów opakowaniowych i niebezpiecznych oraz innych, a także system odbioru odpadów zmieszanych obejmujący 100% mieszkańców.
- 2) prowadzić działania mające na celu wprowadzenie selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej.
- 3) promować kompostowanie przydomowe odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W stosunku do właścicieli ogródków działkowych gmina będzie podejmować próby wdrożenia zasady kompostowania odpadów zielonych, zamiast spalania wysuszonych odpadów roślinnych.
- 4) wspierać prace na rzecz uruchomienia punktu do demontażu odpadów wielkogabarytowych.
- 5) wspierać prace Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na rzecz sortowni dla odpadów zebranych selektywnie oraz linii produkcji paliwa alternatywnego, którego „bazą” są zmieszane odpady komunalne.
- 6) wspierać działania na rzecz utworzenia regionalnej instalacji mechaniczno-biologicznego zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w ramach Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi. Ze względu na koszty środowiskowe i ekonomiczne prowadzenia instalacji, zasadność wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz problemy z wykorzystaniem kompostu wytwarzanego z frakcji zmieszanych odpadów komunalnych ulegającej biodegradacji - rekomenduje się tworzenie instalacji fermentacji odpadów. Zapis ten nie wyklucza możliwości powstania kompostowni odpadów ulegających biodegradacji zebranych selektywnie lub wydzielonych ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych, w przypadkach uzasadnionych lokalną specyfiką (morfologią) odpadów i rachunkiem ekonomicznym. Oprócz frakcji wydzielonej z odpadów komunalnych w sortowniach, instalacja mogłaby być również zasilana odpadami z rolnictwa oraz innymi odpadami, których charakter uzasadnia ich zastosowanie w procesie fermentacji.
- 7) wspierać działania na rzecz istotnego elementu systemu, jakim jest instalacja do produkcji paliwa alternatywnego, produkująca paliwo pod kątem jego odzysku energetycznego w cementowni, elektrowni lub w ciepłowniach komunalnych. Przygotowane paliwo alternatywne będzie kierowane do cementowni, elektrowni bądź ciepłowni komunalnych celem wykorzystania w procesie odzysku energetycznego.
- 8) zbierać, w oparciu o punkty gromadzenia odpadów niebezpiecznych oraz punkty sprzedaży wybranych produktów, odpady niebezpieczne, które mieszkańcy uprzednio wyselekcjonują ze strumienia wytworzonych przez nich odpadów komunalnych (leki, pestycydy, baterie i akumulatory). Dodatkowo firma zbierająca odpady komunalne powinna okresowo, z częstotliwością 2 razy do roku, dokonywać objazdowego zbierania (odbierania) odpadów po wcześniejszym zawiadomieniu mieszkańców (analogicznie można postąpić ze zbieraniem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów wielkogabarytowych). Zasadnym jest, by objazdową zbiórkę odpadów niebezpiecznych wysegregowanych przez osoby fizyczne powiązywać z objazdową zbiórką odpadów wielkogabarytowych). Proponuje się stworzenie GPZON, do którego mieszkańcy będą mogli we własnym zakresie dostarczać odpady niebezpieczne.
- 9) odpady budowlane byłyby zbierane i odbierane do kontenerów a następnie kierowane do odzysku w instalacjach odzysku.

III. OCENA ZGODNOŚCI PGO Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

III.1. DOKUMENTY REGIONALNE

Plany gospodarki odpadami są uchwalane jako element programów ochrony środowiska przez odpowiednie organy samorządowe. W obowiązującym stanie prawnym dokumenty te nie są aktami prawa miejscowego. Oznacza to, że nie są one zbiorem praw i obowiązków dla przedsiębiorców czy jednostek organizacyjnych niebędących przedsiębiorcami, a więc nie wywołują bezpośrednich skutków prawnych. W zasadzie dokumenty typu POŚ i PGO są obowiązujące przede wszystkim dla administracji rządowej i samorządowej różnych szczebli (adresowane są do jej organów). W odniesieniu do sektora gospodarczego wytyczają jednak priorytety, które właśnie poprzez administrację przełożyć się mogą na realizację konkretnych przedsięwzięć.

Najważniejszymi dokumentami, z jakimi spójny musi być PGO, są:

⇒ **WOJEWÓDZKI PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA (aktualizacja 2008)**

W oparciu o diagnozę stanu środowiska, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki ochrony środowiska oraz wymagania w zakresie jakości środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (określone stosownymi ustawami i aktami wykonawczymi, implementacją dyrektyw UE) – w aktualizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska przedstawiono priorytety jego realizacji wraz z głównymi kierunkami działań zmierzających do systematycznej poprawy jakości środowiska i racjonalnego użytkowania jego zasobów. Są to:

- Ochrona wód i gospodarka wodna: pomimo zauważalnej poprawy jakości wód powierzchniowych, ich stan jest wciąż niezadowolający. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją oraz zabezpieczenie środowiska przed zagrożeniami związanymi z wodą (powódź, susza), wymagają realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Główne kierunki działań w tym zakresie, w perspektywie do 2014 roku to:
 - kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych (w tym zagospodarowanie wód kopalnianych, ochrona GZWP nr 333, 335, kontynuacja rozwiązań związanych z wprowadzaniem zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji, modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę miast, ukierunkowana na zmniejszenie strat wody, budowa zbiorników małej retencji (wg aktualnie opracowywanego Programu Małej Retencji) oraz odbudowa retencji glebowo-gruntowej),
 - ochrona przed powodzią (w tym modernizacja i budowa obwałowań, budowa polderów, przebudowa i udroźnienie koryt rzecznych, budowa i modernizacja jazów i śluz, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych, ochrona obszarów wodno-błotnych, zalesianie wododziałów), opracowanie Studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalającego granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią,
 - zarządzanie wodami (w tym opracowanie planów gospodarowania wodami, współpraca transgraniczna z Republiką Czeską, analiza stanu zasobów wodnych w regionie wodnym, opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego, prowadzenie katastru wodnego, pozwolenia zintegrowane i wodnoprawne, kontrola gospodarowania wodami),
 - zaopatrzenie w wodę (w tym dokończenie budowy sieci wodociągowych, budowa zastępczych ujęć wody oraz budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych),

- gospodarka ściekowa (w tym realizacja programu budowy, rozbudowy, modernizacji systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków, likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych, obniżenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych (w tym w szczególności zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego), budowa podczyszczalni w zakładach przemysłowych, rozbudowa systemu monitoringu jakości wód, budowa zbiorników na gnojowicę i gnojówkę w sektorze rolnym, kontrola oraz likwidacja obiektów produkcyjnych o nieodpowiednich technologiach w rolnictwie (np. fermy wielkoprzemysłowe).
- Ochrona powierzchni ziemi przed odpadami: działania w tym zakresie ukierunkowane będą na zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów wytworzonych oraz stworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów. Rozwiązanie tego problemu wymaga wsparcia ze strony samorządu województwa, ponieważ na szczeblu lokalnym możliwości wprowadzenia systemowych rozwiązań są minimalne. Zgodnie z "Planem Gospodarki Odpadami województwa opolskiego" głównymi celami do 2014 roku są:
 - minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
 - wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, zapewniającej osiągnięcie ustalonych dla województwa limitów i poziomów odzysku,
 - utworzenie 5 Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w których będą funkcjonowały Zakłady Zagospodarowania Odpadów,
 - wprowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów powstających w sektorze gospodarczym,
 - pełne zagospodarowanie wytworzonych odpadów (uszczelnienie systemu).
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem: priorytet ten wymaga przede wszystkim kontynuacji działań realizowanych dotychczas dla poprawy jakości powietrza, zwłaszcza intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu. Główne kierunki działań to:
 - zmniejszenie emisji komunikacyjnej, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych (Opole, Strzelce Opolskie, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg, Praszka, Gorzów Śląski, Ozimek),
 - zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń w miastach i na terenach wiejskich,
 - kontynuacja ograniczania emisji przemysłowych w tym w szczególności w zakładach mogących znacząco oddziaływać na środowisko (wg nomenklatury GUS zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza),
 - zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu na człowieka i środowisko.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody: priorytet ten dotyczy przede wszystkim nowego podejścia do ochrony przyrody, uwzględniającego europejskie wymogi w tym zakresie. Istotnymi zagadnieniami jest również ochrona i zrównoważony rozwój lasów. Główne kierunki to:
 - wdrożenie systemu NATURA 2000,
 - optymalizacja sieci obszarów chronionych, zapewniająca spójność ekologiczną województwa oraz ochronę różnorodności biologicznej, w tym pobudzenie aktywności samorządów,
 - realizacja programu rolno-środowiskowego,
 - realizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości, w tym zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej lub zdegradowanych.

- Ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego: priorytet dotyczy przede wszystkim działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych wskutek eksploatacji surowców mineralnych oraz ochrony gleb. Główne kierunki to:
 - bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych,
 - rewitalizacja terenów dawnych wyrobisk górniczych,
 - zalesianie gruntów rolniczo nieprzydatnych do produkcji rolnej lub zdegradowanych.

⇒ **WOJEWÓDZKI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI (aktualizacja 2008)**

Celem dokumentu jest określenie systemu dobrej gospodarki odpadami na Opolszczyźnie uwzględniającej wymagania środowiskowe, ekonomiczne i społeczne. Zaktualizowany plan przedstawia propozycję nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarowania odpadami, zgodnego z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Polityką Ekologiczną Państwa, przepisami oraz dobrymi praktykami w dziedzinie zarządzania systemami gospodarki odpadami. Dokonano analizy stanu aktualnego w omawianej dziedzinie w odniesieniu do regionu. Zidentyfikowano występujące problemy i wskazano słabe strony istniejącego stanu. W odniesieniu do analizy stanu aktualnego sformułowano cele i kierunki działań oraz zadania z zakresu gospodarki odpadami mające na celu wyeliminowanie zidentyfikowanych nieprawidłowości. Cele te sformułowano następująco:

Cel 1. Transformacja systemu gospodarowania z obecnego układu wytwórca - składowisko do układu wytwórca - efektywna selekcja/segregacja - przetworzony odpad.

Miary:

- co najmniej 50% wytworzonego strumienia odpadów komunalnych poddawane jest zagospodarowaniu w celu oddzielenia frakcji nadających się do dalszego przerobu
- 100% wytwórców odpadów objętych jest systemem gospodarowania odpadami

Cel 2. Usunięcie wyrobów zawierających PCB i przeterminowanych środków ochrony roślin do 2010 r. oraz wyrobów zawierających azbest do 2032 r.

Miary:

- całkowite usunięcie PCB i przeterminowanych środków ochrony roślin (w tym likwidacja mogilników) z województwa oraz skierowanie ich do bezpiecznego unieszkodliwienia
- ścisła kontrola i poprawne unieszkodliwianie strumienia azbestu i pestycydów przedostających się do środowiska

Cel 3. Rozwiązanie problemu komunalnych osadów ściekowych

Miary:

- 40% masy powstających komunalnych osadów ściekowych jest wykorzystywane w sposób inny niż składowanie, wykorzystanie rolnicze i wykorzystanie do rekultywacji.

Wynikające z celów kierunki działań określono w sposób następujący:

1. Zwiększenie efektywności rozdziału strumienia odpadów i jego zagospodarowania u źródła
2. Redukcja strumienia odpadów trafiających na składowisko, w szczególności frakcji ulegającej biodegradacji
3. Tworzenie i promocja rozwiązań z zakresu energetyki odnawialnej opartej na strumieniu odpadów lub odpadach zmagazynowanych
4. Zintegrowanie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi z zakładami zagospodarowania odpadów oraz kontynuacja działań w celu spalania komunalnych osadów ściekowych w piecach obrotowych istniejących cementowni
5. Wzmocnienie obecnego systemu zarządzania gospodarką odpadową w województwie

Dla poszczególnych grup odpadów dodatkowo uszczegółowiono cele i kierunki działań.

W oparciu o dokonane założenia i przyjęte cele, a także po uwzględnieniu szeregu uwag, zaproponowano system gospodarki odpadami. Polega on na podziale województwa na Regiony Gospodarki Odpadami Komunalnymi (północny, południowo-zachodni, południowo-wschodni, środkowo-zachodni i centralny), w ramach których będą realizowane przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem wytwarzanych odpadów. W pierwszej kolejności uznano, iż koniecznym jest zintensyfikowanie selektywnego zbierania odpadów oraz objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbierania odpadów komunalnych. Następnie zaproponowano 2 techniczne systemy gospodarowania odpadami. W wyniku analizy środowiskowej, ekonomicznej i społecznej dokonano wyboru wariantu optymalnego. Polega on na kierowaniu zebranych odpadów do sortowni odpadów zebranych selektywnie oraz zakładów produkcji paliwa alternatywnego, które będą dzieliły strumień odpadów na kolejne frakcje: ulegającą biodegradacji (kierowaną następnie do zagospodarowania w instalacjach obróbki biologicznej ze wskazaniem na fermentację), inertną (balast kierowany na składowisko), surowcową (nadającą się do odzysku materiałowego) oraz na paliwo alternatywne (kierowane do termicznego przekształcenia – odzysku energetycznego – w cementowni, elektrowniach bądź w ciepłowniach komunalnych). Dokument wprowadził rekomendacje dla pozostałości po procesie przerobu odpadów, tj. kryteria jakościowe dla paliwa alternatywnego oraz dla pozostałości po procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. W kwestii zagospodarowania odpadów niebezpiecznych przewidziano do realizacji takie działania, jak m.in.: wprowadzenie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych, monitoring przepływu strumieni odpadów, nadzór nad spełnianiem wymogów ochrony środowiska przez instalacje odzysku bądź unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych. Oprócz działań technicznych zaproponowano szereg rozwiązań organizacyjnych mających ułatwić wprowadzanie systemu, a także jego efektywne funkcjonowanie. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami przynosi dość skonkretyzowane, jak na ten poziom opracowania, wskazania i udziela rekomendacji dla konkretnych rozwiązań. Pozwala to na zwiększenie egzekwowalności zapisów omawianego dokumentu. Dokument poddano procedurze oceny oddziaływania na środowisko, której elementem było wykonanie prognozy oddziaływania na środowisko. Wnioski z niej wypływające wskazują na celowość opracowania niniejszego dokumentu oraz szereg pozytywnych skutków wynikających z przyjęcia zaproponowanych w nim rozwiązań.

⇒ **STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2000-2015**

Strategia rozwoju regionu opolskiego, uwzględniając stan środowiska, ukazuje cele, jakie winny być osiągnięte w najbliższych latach. Zmierzają one do poprawy czystości wód powierzchniowych, ochrony terenów wodonośnych, poprawy jakości powietrza, stworzenia systemu racjonalnej gospodarki odpadami, a także zachowania bioróżnorodności.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015 zakłada systematyczną poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez poprawę czystości wód powierzchniowych oraz powstrzymanie degradacji zasobów wód podziemnych. Zakłada również wdrożenie racjonalnego systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymogami współczesnego świata i interesem gospodarki regionu. Z kolei poprawie jakości wód ma służyć budowa oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji. Zgodnie ze strategią dalszej intensyfikacji wymaga również poprawa stanu czystości powietrza, zwłaszcza rozszerzenia na obszar całego województwa programu likwidacji niskiej emisji. Do poprawy czystości powietrza przyczynić powinno się szersze wykorzystanie czystych odnawialnych źródeł energii. Zadania przewidziane do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego mają być dopełnione poprzez zadania mające na celu zachowanie walorów krajobrazowych i bioróżnorodności oraz zaprojektowanie i wdrożenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000.

III.2. ANALIZA ZGODNOŚCI PROJEKTU PGO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Biorąc pod uwagę zapisy PGO dla gminy Ozimek oraz odnosząc je do wyżej przedstawionych zapisów innych dokumentów strategicznych, stwierdza się pełną zgodność jego zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii.

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Na najbardziej ogólnym poziomie zostały w nim określone następujące priorytetowe pola aktywności:

- zmiany klimatu;
- przyroda i różnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

Działania w zakresie tych priorytetów proponuje się realizować w szczególności przy zastosowaniu następujących instrumentów ochrony środowiska:

- poprawę stosowania istniejących przepisów prawnych;
- zintegrowanie problematyki ochrony środowiska z politykami w innych zakresach;
- lepsze powiązanie ochrony środowiska z instrumentami gospodarki rynkowej;
- wspieranie społeczeństwa w zmianie podejścia do ochrony środowiska;
- uwzględnianie ochrony środowiska w gospodarce gruntami i decyzjach menadżerskich.

System prawny Unii Europejskiej obejmuje szeroki zestaw przepisów z zakresu ochrony środowiska, których realizacja, w związku z trwającym procesem dostosowywania się Polski do wymogów unijnych, powinna także być traktowana jako priorytet. O ile VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, podobnie jak poprzednie programy, spełni rolę katalizatora dla działalności organizacyjnej i legislacyjnej Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska, to proces harmonizacji polskiego prawa i standardów środowiskowych z regulacjami unijnymi trwa już wiele lat i będzie w przyszłości przebiegać w drodze dalszej implementacji zapisów dyrektyw Unii Europejskiej. Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO_2 , NO_x , pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

DOKUMENTY KRAJOWE

Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska i gospodarki odpadami, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego. Poniżej przedstawiono pokrótce kilka najważniejszych dokumentów, z którymi musi być zgodny PGO będący przedmiotem niniejszej oceny.

⇒ **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (wersja przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16.12.2008)**

„Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Pod kątem gospodarki odpadami, PEP ustanowiła następujące cele średniookresowe do 2016 r.:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko,
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

PEP wskazuje, że aby osiągnąć cele średniookresowe konieczne jest w latach 2009-2012:

- zorganizowanie banku danych o odpadach (do końca 2009 r.),
- reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009 r.),
- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie wdrożeń nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk odpadów do standardów UE (do końca 2009 r.),
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszania ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małodopadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi

- i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
 - wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
 - dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010 r.).

⇒ Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010

KPGO został sporządzony jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach, która wprowadza obowiązek opracowania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Podstawę do formułowania zadań KPGO jest II Polityka Ekologiczna Państwa, art. 5 ustawy o odpadach oraz realne problemy gospodarki odpadami.

Zgodnie z polskim i unijnym prawodawstwem w dziedzinie odpadów do opracowania zakresu zadań przyjęto następujące zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów,
- zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno - ekonomicznych nie da się uniknąć,
- unieszkodliwianie odpadów (poza składowaniem)
- bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się, z uwagi na warunki techniczno - ekonomiczne poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

KPGO zawiera zadania w zakresie gospodarki odpadami konieczne do realizacji celów zawartych w dokumencie pt.: „II Polityka ekologiczna państwa”, jak również określone w „Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” i „Narodowym programie przygotowania do członkostwa” w obszarze „Środowisko” wraz z zestawem planów implementacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem planów implementacyjnych Dyrektyw UE w zakresie odpadów. Nadrzędnym celem KPGO 2010 jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz z polityką ekologiczną państwa, w którym realizowane są zasady gospodarki odpadami wynikające z zobowiązań międzynarodowych oraz przepisów krajowych. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO 2010 to:

- uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych obejmującej zagadnienia gospodarki odpadami.

KPGO 2010 formułuje również dodatkowe cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów. Przyjęte cele szczegółowe dla odpadów komunalnych to:

- objęcie systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do 2007 r.,
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów (dla którego określono minimalne wymagania) najpóźniej do końca 2007 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, aby nie było składowanych:

- w 2010 więcej niż 75%,
 - w 2013 więcej niż 50%,
 - w 2020 więcej niż 35%,
- masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do poziomu maks. 85% wytworzonych odpadów do 2014 r.,
 - zmniejszenie do 200 liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne do końca 2014 r.

Osiągnięcie wyżej wymienionych celów wymaga realizacji wielu działań, które wymienione są w KPGO 2010:

- kontrola przez gminy stanu zawierania umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami lub decyzjami 100 % mieszkańców kraju,
- kontrolowanie przez gminy wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obowiązków wyspecyfikowanych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- doskonalenie systemów ewidencji gospodarowania odpadami komunalnymi,
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych m.in.: odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury, odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, itp. Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie, jako zmieszane odpady komunalne, choć w przypadku zapotrzebowania na kompost dobrej jakości wymagane jest wydzielenie odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych.

Mając na uwadze możliwie duży stopień odzysku wytworzonych odpadów oraz właściwy sposób ich unieszkodliwiania konieczne jest ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez budowę linii technologicznych do ich przetwarzania, głównie takich jak: kompostownie odpadów organicznych, linie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacje fermentacji odpadów (organicznych lub zmieszanych), zakłady termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych. Według KPGO 2010 podstawą gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce mają być systemy rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione będą wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w odniesieniu do specyficznych uwarunkowań regionów.

Systemy te powinny opierać się o zakłady zagospodarowania odpadów posiadające przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez minimum 150 tys. mieszkańców.

W przypadku aglomeracji lub regionów, zamieszkałych przez co najmniej 300 tys. mieszkańców, preferowaną metodą zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych jest ich termiczne przekształcanie.

W celu bezpiecznego składowania odpadów niezbędnym jest doprowadzenie wszystkich składowisk odpadów do stanu spełniającego wymogi prawa i ochrony środowiska do końca 2009 r., a jeśli okaże się to niemożliwe, koniecznym będzie zamknięcie poszczególnych składowisk nie odpowiadających wymogom.

KPGO 2010 wskazuje na zasadność zmniejszenia ilości małych lokalnych składowisk odpadów komunalnych i zapewnienia funkcjonowania składowisk ponadgminnych w ilości 5 do 15 (maksymalnie) obiektów w skali województwa do końca roku 2014, o łącznej pojemności wystarczającej na co najmniej 15-letni okres eksploatacji, do których długość dojazdu nie będzie większa niż 30 km (a jeśli większa – zasadnym jest zastosowanie przeładunkowego systemu transportu). W przypadku składowisk odpadów innych niż

niebezpieczne i obojętne KPGO 2010 preferuje obiekty obsługujące obszar zamieszkiwany przez co najmniej 150 tys. mieszkańców.

W zakresie odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych, cele przedstawione w KPGO 2010 wynikają m.in. z obowiązujących uregulowań prawnych krajowych i unijnych oraz tematycznych dokumentów strategicznych i programowych. Posługując się pewnym uogólnieniem można uznać, iż dla ich realizacji sformułowano następujące kierunki działań:

- wdrażanie metod zagospodarowania odpadów niebezpiecznych spełniających kryteria najlepszych dostępnych technik (BAT), w tym opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz minimalizacja strumienia odpadów niebezpiecznych poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- rozwój systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.

⇒ **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski**

W dniu 14 maja 2002 roku Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Realizacja Programu została przewidziana na lata 2003 – 2032, głównie z uwagi na wieloletnią trwałość płyt azbestowo-cementowych i innych wyrobów stosowanych w budownictwie, dużą ilość tych wyrobów oraz wysokie koszty usuwania. Cele „Programu ...” sformułowano następująco:

- sukcesywne eliminowanie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest i oczyszczenie z nich terytorium Polski,
- eliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych kontaktem z azbestem,
- sukcesywna likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

W tym celu zaplanowano realizację takich zadań, jak: prowadzenie działalności informacyjno-popularyzacyjnej na temat azbestu, prowadzenie działalności szkoleniowej dla pracowników administracji państwowej, utworzenie Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zawodowego Związanych z Azbestem, utworzenie bazy danych o lokalizacji, ilości i stanie istniejących wyrobów zawierających azbest, oraz utworzenie bazy danych niezbędnych do skutecznego monitorowania realizacji zadań przewidzianych „Programem...”, opracowanie wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów ochrony przed szkodliwością azbestu oraz programów usuwania wyrobów zawierających azbest, wspieranie inicjatyw samorządu terytorialnego dotyczących oczyszczania miejsc publicznych z azbestu, budowę składowisk odpadów zawierających azbest, monitorowanie realizacji „Programu...”, usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Jako docelowy przyjęto 30-letni okres realizacji tego programu (rok 2032 jako termin osiągnięcia celów)..

Obecnie trwają prace nad opracowaniem nowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, który tworzy nowe możliwości, m.in.: składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych, wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu, pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto projekt Programu przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu.

IV. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

IV.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY OZIMEK

Gmina Ozimek leży w środkowo-wschodniej części województwa opolskiego, w granicach administracyjnych powiatu opolskiego. W skład gminy wchodzi: miasto Ozimek oraz sołectwa: Antoniów, Biestryznik, Chobie, Dylaki, Grodziec, Jedlice, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Pustków, Schodnia i Szczedrzyk. Od północy gmina Ozimek graniczy z gminami Turawa i Zębowice, od wschodu z gminami Dobrodzień i Kolonowskie, od południa z gminami Strzelce Opolskie i Izbicko oraz od zachodu z gminą Chrzastowice.

Według PGO, gminę zamieszkuje 20 814 osób (według stanu na 31.12.2007 r.).

Gmina Ozimek pod względem hydrograficznym wchodzi w skład zlewni I rzędu rzeki Odry. Prawie cały obszar jest położony w zlewni cząstkowej rzeki Mała Panew z jej prawobrzeżnymi dopływami – Libawą, Rosą i Myśliną. Jedynie południowy fragment kompleksu leśnego położony na południe od wododziału, przebiegającego w rejonie Krzyżowej Doliny, znajduje się w zlewni cząstkowej rzeki Jemielnicy – lewobrzeżnego dopływu Małej Panwi (uchodzącej do Małej Panwi w rejonie Czarnowąs na północ od Opola).

Największe wartości zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy posiada obszar lasów ustanowiony Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrowsko - Turawskich (10 628 ha w granicach gminy). Dużą wartość lokalnych zasobów środowiska stanowią doliny rzek Małej Panwi, Libawy oraz Myśliny. Pełnią one funkcję naturalnych korytarzy ekologicznych.

Na obszarze gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin oraz wiele interesujących gatunków zwierząt.

Najważniejszymi i najczęściej uczęszczanymi drogami na terenie gminy Ozimek są:

- droga krajowa nr 46 relacji Opole – Częstochowa, długości 16,2 km,
- droga wojewódzka nr 463 relacji Zawadzkie – Ozimek – Bierdzany, długości 17,6 km.

Głównym węzłem komunikacyjnym gminy jest miasto Ozimek, gdzie zbiegają się oprócz ww. dróg krajowych i wojewódzkich drogi powiatowe o kierunkach:

- Ozimek – Zębowice,
- Ozimek – Kluczbork,
- Ozimek – Zawadzkie,
- Ozimek – Raszowa,
- Ozimek – Strzelce Opolskie.

Łącznie sieć drogowa w gminie uzupełniają drogi powiatowe o sumarycznej długości 49,9 km oraz drogi gminne o długości 59,6 km.

IV.2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

W niniejszej „Prognozie...” zwrócono szczególną uwagę na te elementy uwarunkowań przyrodniczych, które rzutować powinny na konstrukcję zasad, kierunków i planowanych rozwiązań w sferze gospodarki odpadami na obszarze gminy.

PRZYRODA I TERENY CHRONIONE

Na obszarze gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin oraz wiele interesujących gatunków zwierząt. Ścisłą ochroną objętych jest 14 gatunków roślin, część z nich: widłak cyprysowaty (*Diphysium tristachyum*), goryczka wąskolistna (*Gantianapneumonanthe*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), kotewka orzech wodny (*Trapa natans*), pomocnik baldaszkowaty (*Chimaphila umbellata*), to gatunki zagrożone ujęte w „Czerwonej Księdze Roślin Województwa Opolskiego” (Nowak, Spałek, 2002).

Ponadto na terenie gminy Ozimek występują gatunki rzadkie w skali województwa i regionu. Najciekawsze z nich to: gruszyczka jednostronna, lapiężnik biały, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, kozłek całolistny, goździk siny, wawrzynek wilcze łyczo, bluszcz pospolity, kruszczyk szerokolistny, kopytnik pospolity, borowinek pospolity, kotewka orzecha wodnego, naparstnica zwyczajna i podkolan biały.

Spośród najważniejszych przedstawicieli świata zwierząt objętych ochroną gatunkową, na terenie gminy Ozimek występują:

ssaki - łosie - bytujące przejściowo, bobry, wydry, gronostaje, piżmaki, jeże, koszatki i wiewiórki; do gatunków łownych należą: jelenie, danielle, sarny, dziki, lisy, borsuki, kuny leśne, tchórze,

ptaki - orzeł bielik, rybołów, białoszydka, kłaskawka, łabędź czarny, łabędź biały, czapla siwa, bocian biały, bocian czarny, myszołów, sowa uszata, derkacz, jastrząb gołębiarz, krogulec, pustułka, kruk, zimorodek i remiz,

gady - zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna,

płazy - kumak nizinny, ropucha paskówka, traszka zwyczajna, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta,

bezkręgowce - tygrzyk paskowany, biegacz zielonozłoty, paż królowej, trzmiel, mieniak strużnik, gryzuń półpławik, małż - szczeżuja wielka,

Do miejsc cennych przyrodniczo uznanych za ostoje flory i fauny zalicza się następujące tereny:

- odcinek Małej Panwi koło Antoninowa,
- wilgotne łąki pod Krasiejowem, Ozimkiem i Pustkowem,
- dolinę Małej Panwi i Libawy,
- wydmy piaszczyste koło Michusa,
- bory sosnowe w zachodniej części gminy,
- Jezioro Turawskie.

Jako najbardziej zagrożone gatunki z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszenie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Największe wartości zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy posiada obszar lasów ustanowiony Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko - Turawskich (10 628 ha w granicach gminy). Dużą wartość lokalnych zasobów środowiska stanowią doliny

rzek Małej Panwi, Libawy oraz Myśliny. Pełnią one funkcję naturalnych korytarzy ekologicznych.

Dolina Małej Panwi - przebiega przez centralną część gminy, dzieląc ją na część południową i północną. Duże wartości przyrodniczo- krajobrazowe ma jej górny odcinek od Krasiejowa w kierunku wsi Staniszcze Małe.

Dolina Libawy - rozpościera się równoleżnikowo w północnej części gminy. Dolina ta dominuje w krajobrazie wsi Dylaki.

Dolina rzeki Myśliny - w rejonie wzdłuż granicy gminy Ozimek i Kolonowskie silnie meandruje i jest miejscem bytowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Krajobraz jej ma charakter pierwotny i zasługuje na ochronę nie tylko w skali gminy, ale i województwa.

Istniejące formy ochrony przyrody

Poza przestrzenną formą ochrony przyrody na terenie gminy Ozimek, jaką jest Obszar Chronionego Krajobrazu - Lasy Stobrawsko-Turawskie, występują tam obiekty ochrony indywidualnej takie jak:

1) pomniki przyrody:

Lp.	Pomnik przyrody	pomnika	Położenie
1.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Spórok, działka nr 5d, w Krasiejowie
2.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Antoninów, działka nr 1018/1 w Szczedrzyku- Jedlicach, po lewej stronie kanału z Jedlic, na zewnątrz ogrodzenia Huty Szkła Jedlice
3.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Kadłub Turawski, działka nr 20a, w Paliwodzie, przy drodze na granicy lasu
4.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Zamoście, działka nr 433/96 w Krasiejowie, przy wejściu do Kościoła
5.	Dąb szypułkowy	Cztery drzewa	Nadleśnictwo Krasiejów47, oddział leśny C

2) użytek ekologiczny „Antoniów” o powierzchni 1,83 ha - obiekt chroniony ze względu na walory krajobrazowe oraz chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt,

3) Trias - stanowisko dokumentacyjne w Krasiejowie - cementarzysko gadów i płazów (w tym pierwszych dinozaurów) pochodzących z okresu karniku (najstarszy etap w triasie). Powstałe stanowisko paleontologiczne ma rangę światową, gdyż najstarsze krasiejowskie skamienieliny pochodzą sprzed ok. 230 milionów lat, a olbrzymie wyrobisko, eksploatowane przez Cementownię "Góraźdze" kryje w sobie niezliczone bogactwo tych skamieniałości. Efektem prac paleontologów ma być powstanie w gminie jednej z największych atrakcji Śląska Opolskiego.

Dodatkowo na terenie gminy Ozimek występują stanowiska roślin chronionych:

Lp.	Roślina chroniona	Ilość okazów lub obszar	Położenie
1.	Długosz królewski	25 okazów	Leśnictwo Zamoście, oddz. 266 d, f, 267 a, d
2.	Widłak jałowcowy	Tworzy płyty na powierzchni około 60 m ²	Leśnictwo Zamoście, oddz. 267 g
3.	Widłaki	-	Leśnictwo Zamoście
4.	Mącznica lekarska	na powierzchni około 5 m ²	Leśnictwo Zamoście, oddz. 269 d
5.	Wawrzynek wilcze łyko	300 okazów	Leśnictwo Ozimek, oddz. 180, 181, 198, 199

6.	Bluszcz pospolity	1 okaz	Leśnictwo Ozimek, oddz. 198
7.	Naparstnica zwyczajna	Około 139 okazów na powierzchni ok. 200 m ²	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 155a
8.	Lilia złotogłów	Około 70 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 161-164
9.	Podkolan biały	Około 18 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 161- 165
10.	Kruszczyk błotny	500 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, na wschód od Krasiejowa
11	Goryczka wąskolistna		Leśnictwo Szczedrzyk, na łące wschód od Krasiejowa
12	Storczyk szerokolistny	1) 38 okazów 2) 31 okazów	1)Na skraju śródleśnej polany między Krasiejowem a Spórokiem 2) na pld. - wsch. Od Krasiejowa na łące pod lasem
13	Rosiczka okrągłolistna	-	Leśnictwo Grodzice, oddz. 172 a

Proponowane formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Ozimek proponowane jest utworzenie następujących form ochrony przyrody (zgodnie z opracowaniem „Walory turystyczne gminy Ozimek i możliwości ich wykorzystania” pod. kier. prof. dr hab. Krystyny Dubiel):

- 1) zespoły przyrodnicze - formy indywidualnej ochrony przyrody mające na celu ochronę wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- 2) użytki ekologiczne - pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp.

Lp.	Nazwa obiektu	Położenie	Powierzchnia [ha]	Walory
1.	Zespół przyrodniczo - krajobrazowy „Dolina Myślina”	Od ujścia Myślina do Małej Panwi do styku z gminą Kolonowskie	Około 180 ha w granicach gminy Ozimek i około 150 ha w obrębie gminy Kolonowskie	Czysta woda meandrującej rzeki, bogata i urozmaicona roślinność oraz różnorodność bytujących gatunków zwierząt
2.	Użytek ekologiczny	Nadleśnictwo Turawa, oddział 13 f,g	Około 0,31 ha	Ostatnie z zachowanych w miarę zbliżone do naturalnych śródleśne źródła i zbiorniki wody z właściwa dla nich roślinnością
3.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Ozimek, oddz. 184 b	Około 499 ha	Torfowiska w trakcie naturalnej sukcesji
4.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Zamoście, oddz. 277 g	-	Kępa starych drzew
5.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Ozimek, oddz. 180 d	-	Aleja daglezwia

3) pomniki przyrody

Lp.	Gatunek	Położenie
1.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
2.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
3.	Wiąz górski	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
4.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
5.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
6.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
7.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
8.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
9.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
10.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
11.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
12.	Klon pospolity	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 433/96
13.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
14.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
15.	Dąb szypułkowy (P)	Miejscowość Krzyżowa Dolina, gmina Ozimek, nr działki 658/65
16.	Klon pospolity	Miejscowość Ozimek, gmina Ozimek, nr działki 334/92
17.	Modrzew europejski (P)	Miejscowość Krasiejów, gmina Ozimek, nr działki 548/137

(P)- drzewa proponowane do ochrony pomnikowej w perspektywie do 15 lat

NATURA 2000

Charakterystyka obszaru Natura 2000

Pełna nazwa ostoi: Zbiornik Turawski (Turawa Reservoir)

Kod ostoi: PL091

Współrzędne geograficzne: 50°42'-50°45'N, 18°05'-18°11'E

Powierzchnia: 2427 ha

Położenie administracyjne: województwo opolskie; powiat opolski.

Kryteria BirdLife International: C3, C4, C6.

Formy ochrony przyrody: Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrowsko-Turawskie.

Natura 2000: ostoja nie została włączona do rządowego projektu sieci Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków.

Ostoja obejmuje zbiornik retencyjny na rzece Mała Panew – Zbiornik Turawski, strefę cofki Małej Panwi i Libawki oraz bezpośrednio przylegające do zbiornika fragmenty lasów,

pól uprawnych i łąk. Położona jest na Równinie Opolskiej. Powierzchnia zbiornika wynosi 2080 ha, długość 7,5 km, szerokość 3,5 km, maksymalna głębokość 15 m, pojemność całkowita 106 mln m³. Zbudowano go w 1938 r., odbudowano w 1948 r. Wykorzystywany jest do gromadzenia wód w czasie wysokich stanów w Małej Panwi, pełni także funkcje gospodarcze: żeglugową i produkcji energii elektrycznej. Jest wykorzystywany również dla celów wypoczynkowo-rekreacyjnych.

Otoczenie zbiornika w większości stanowią lasy iglaste. Zachodni brzeg i część południowego są umocnione wałem. Brzegi północny i wschodni porasta roślinność szuwarowa, głównie manna mielec, a także zarośla wierzbowe. Charakterystyczne dla pracy zbiornika są częste zmiany poziomu wody. W czasie niskich stanów we wschodniej części zbiornika odstają się wielkie połacie piaszczystego i mulistego dna.

Siedliska i typy użytkowania gruntów w ostoi

Lasy i zadrzewienia – 13%, łąki i pastwiska – 9%, inne tereny rolne – 1%, zbiorniki wodne i cieki – 65%, mokradła – 6%, inne – 6%.

W ostoi Zbiornik Turawski stwierdzono występowanie co najmniej 58 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 7 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto 23 gatunki zostały zamieszczone na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Spośród nich 4 przystępuje do lęgów.

Zbiornik Turawski jest jedną z 3 najważniejszych na Opolszczyźnie ostoi dla ptaków migrujących. Obok znacznych koncentracji blaszkodziobych (ponad 20 000i), notowane są tam liczne przeloty ptaków siewkowych, z których najliczniejsze to: czajki, biegusy zmienne, łączaki, bataliony i kszuki.

Dla kilku gatunków Zbiornik Turawski jest jedynym bądź jednym z bardzo nielicznych stanowisk lęgowych w regionie: pliszka cytrynowa, rybitwa białowąsa, kropiatka, zielonka, rybitwa czarna. Znajdują się tutaj duże w skali regionu populacje lęgowe krakwy, cyranki, kropiatki, kszuki, śmieszki i rybitwy czarnej.

Z obszaru zbiornika pochodzą także pierwsze w kraju obserwacje brodzca żółtonogiego i biegusa wielkiego.

Zagrożenie dla obszaru może stanowić gospodarka wodna – eksploatacja zbiorników zaporowych, zmiany poziomu wody w okresie lęgowym, zmniejszanie ilości wody w zbiorniku, usuwanie krzewów i drzew z brzegów, a także wylewnie ścieków do wód Małej Panwi.

Do innych zagrożeń dla obszaru zaliczyć można również penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe (bardzo silna w regionie północnym i południowym zbiornika przy ośrodkach wczasowych), rozbudowa infrastruktury turystycznej, płoszenie ptaków i niszczenie gniazd, hałas, wypalanie roślinności w okresie lęgowym ptaków.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Występujące na terenie gminy cieki powierzchniowe są systematycznie badane w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, w przekrojach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Ozimek. W poniższej tabelicy zestawiono wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez gminę Ozimek, wg badań przeprowadzonych w 2007 r.

Wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy Ozimek za 2007 r.

Lp.	NAZWA CIEKU – przekrój	Wyniki klasyfikacji	
		klasa	wskaźniki decydujące o klasie
1.	MAŁA PAMEW – na całej długości	IV	ChZT-Mn, ChZT-Cr, bakterie fekalne, ogólna liczba bakterii coli, barwa
2.	JEMIELNICA – Czarnowąsy	IV	Bakterie kałowe
3.	ROSA	V(2006 rok)	-
4.	LIBAWA	V(2006 rok)	-

Wody podziemne na obszarze gminy Ozimek są badane w ramach monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych, prowadzonego przez WSSE Opole. Badania wykonuje się w pięciu otworach (2 na terenie Ozimka - ujęcia UOz1 przy ul. Częstochowskiej i UOz2 przy ul. Polnej) oraz w ujęciach Biestrzynnik [UB], Mnichus [UM] i Szczedrzyk [USz]. Pod względem jakościowym wody odpowiadają średniej jakości wód podziemnych (II). Wg danych WIOŚ za rok 2002 w poszczególnych ujęciach jest przekroczona zawartość związków żelaza (w granicach klasy III – IV) oraz manganu w granicach przewidzianych dla klasy II. W ujęciach wód podziemnych czwartorzędowych zlokalizowanych na obszarze użytkowanym rolniczo (Szchedrzyk, Biestrzynnik, Mnichus) stwierdzono również przekroczenie zawartości azotanu amonowego (w granicach klasy II). Wody ujęcia w Szczedrzyku oprócz tego mają niską twardość (< 40) i odczyn pH < 6,5 (granica klas I-III). Pozostałe wskaźniki mieściły się w granicach II klasy jakości wody podziemnej. Wszystkie ujęcia wód podziemnych w obszarze gminy są wyposażone w Stacje Uzdatniania Wody zlokalizowane bezpośrednio przy studniach eksploatujących wodę.

POWIETRZE

O jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy decyduje wielkość emisji pyłów i gazów ze źródeł lokalnych, do których należą: indywidualne paleniska gospodarstw domowych oraz zakłady produkcyjno-usługowe. O jakości powietrza atmosferycznego decyduje również wielkość emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (emisja z samochodów oraz pylenie z dróg). Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Ozimek założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu opolskiego. Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2007 rok, powiat opolski został zaliczony do klasy A (najwyższej, najbardziej pożądanej), co oznacza, że nie są wymagane żadne działania związane z poprawą stanu powietrza.

ZAGROŻENIA NATURALNE

Rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp. oraz zagrożenia związane z erozją gleb.

Lasy znajdujące się na terenie gminy Ozimek (nadleśnictwa: Opole, Strzelce Opolskie, Turawa) zaliczają się do I kategorii zagrożenia pożarowego. Zlokalizowane na terenie Nadleśnictw punkty czerpania wody są wystarczające do celów pożarowych.

Do innych zagrożeń należą znajdujące się w naszej strefie klimatycznej silne wiatry lub mrozy, które mogą spowodować zakłócenia normalnego funkcjonowania gminy.

Kolejnym zagrożeniem jest rozwijająca się w gminie, ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe turystyka i rekreacja.

Zbiorowiska leśne obszaru gminy Ozimek zagrożone są również przez zmianę warunków hydrologicznych siedlisk. Wszelkie zmiany w warunkach wodnych mogą powodować nieodwracalne zmiany w składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych. Bardzo niekorzystne są również zręby zupełne oraz nasadzenie sosny na siedliskach lasów liściastych. Dla zbiorowisk roślin wodnych i szuwarowych duże znaczenie mają zmiany chemizmu wód.

Do największych zagrożeń dla fauny występującej na terenie gminy Ozimek należą:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia rzek,
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach,
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych,
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien,
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych,
- likwidacja zbiorników wodnych,
- likwidacja śródpolnych alei.

ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE

Obiekty budowlane na terenie gminy Ozimek w większości wykonane są z materiałów niepalnych. W budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, wielorodzinnych lub gospodarstwach rolnych korzystających z gazu może wystąpić zagrożenie związane z wybuchem gazu. Sieć gazowa występuje na terenie miasta Ozimek, natomiast wsie gminy Ozimek nie są objęte gazyfikacją. Część gospodarstw domowych posiada butle gazowe, które mogą spowodować zagrożenie w przypadku rozszczelnienia.

Wg informacji zawartych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego, na terenie gminy Ozimek nie znajduje się ani jeden zakład zakwalifikowany do kategorii zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Spośród podmiotów gospodarczych, jako zakłady szczególnie narażone na niebezpieczeństwo awarii uznano zakłady działające na terenie Huty „MAŁAPANEW” Sp z o.o. w mieście Ozimek oraz Hutę Szkła „Jedlice” S.A. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy również obiektów i terenów stacji z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan. W zakładach znajdujących się na terenie Huty „MAŁAPANEW” Sp z o.o., a także Hucie Szkła Jedlice zagrożenie związane jest szczególnie z nagromadzeniem substancji chemicznych takich jak: rozpuszczalniki organiczne czy oleje mineralne, które w procesie spalania wytwarzają związki trujące.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony jest również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie stanowi także tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

Zagrożenie środowiska ze strony gospodarki komunalnej nie jest na obszarze opracowania szczególnie wysokie. Obecnie w zanieczyszczeniu powietrza największy udział ma gospodarka cieplna. Eksploatacja wód podziemnych dla celów bytowych i gospodarczych we wszystkich ujęciach jest niższa niż pozwalają na to zasoby dyspozycyjne tych ujęć. Nie ma więc zagrożenia przed eksploataowaniem zasobów użytkowych wód podziemnych. Większe zagrożenie dla środowiska stanowi niekontrolowana gospodarka ściekowa. Dotyczy ona jednak stosunkowo niewielkiej populacji, tak, więc zagrożenie sanitarne i ekologiczne ze strony ścieków bytowych też nie jest szczególnie duże (w skali całego obszaru) i ograniczone przestrzennie.

V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANYCH DOKUMENTÓW

Z punktu widzenia projektu PGO dla gminy Ozimek istotnym problemem jest sposób zagospodarowania strumienia zmieszanych odpadów komunalnych. Większość odpadów trafia na składowisko odpadów, jedynie nieznaczna ich część jest zbierana selektywnie i przekazywana do odzysku. Obecny system gospodarki odpadami w gminie nie jest w stanie zapewnić spełnienia wszystkich przyszłych wymogów prawnych dotyczących poziomów odzysku surowców wtórnych i ograniczenia składowania odpadów komunalnych, szczególnie frakcji ulegającej biodegradacji.

VI. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI PGO

Plany gospodarki odpadami są dokumentami, których głównym celem jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia celów w przedmiotowej dziedzinie, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Należy przez to rozumieć to, iż odstępianie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstępianie od obowiązku realizacji strategicznych celów gospodarki odpadami w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki.

W przypadku braku realizacji PGO dla gminy Ozimek, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Brak realizacji PGO przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

Należy także uznać, iż treść omawianego PGO wskazuje na to, że dokument ten ma szansę znacząco wpłynąć na rozwój systemu gospodarki odpadami w gminie. W szczególności należy zauważyć, że dokument adekwatnie do swej skali wskazuje, w jaki sposób można zrealizować ciężące na gminie obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Mowa tu przede wszystkim o takich obowiązkach, jak:

- a) od początku 2013 roku: brak możliwości składowania odpadów (bądź kary administracyjne za składowanie odpadów), które mają następujące wartości fizykochemiczne:
 - ciepło spalania: pow. 6 MJ/kg suchej masy;
 - ogólny węgiel organiczny: pow. 5 % suchej masy;
 - strata przy prażeniu: pow. 8 % suchej masy;
- b) postępujący, stopniowy, lecz istotny wzrost opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu składowania odpadów;
- c) od początku 2011 roku: kary pieniężne 40-200 tys. zł za niewykonywanie obowiązku dotyczącego ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania;
- d) zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maks. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,

- e) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania tak, aby nie było składowanych:
- w 2010 r. więcej niż 75%,
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35%
- masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Osiągnięcie wyżej wymienionych prawnych obowiązków ma ścisły związek z zabezpieczeniem środowiska przed zanieczyszczeniem. Jak wiadomo, dominujący w gminie Ozimek (i w całej Polsce) sposób zagospodarowania większości odpadów (składowanie) nie jest obojętny dla środowiska pod wieloma względami. Ważnym jest z pewnością dążenie do takiego sposobu zagospodarowania odpadów, który będzie gwarantował bezpieczeństwo dla środowiska w skali długoterminowej oraz będzie efektywny pod kątem spełnienia wymagań prawnych.

Podsumowując jednak należy powtórzyć, że odstąpienie od realizacji omawianego projektu PGO może negatywnie wpłynąć na stan środowiska.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianych dokumentów może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca m.in. konsekwencjami finansowymi;
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu składowania odpadów (przerzuconych ostatecznie na społeczeństwo);
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku odzyskiwania energii i frakcji materiałowej zawartej w odpadach;
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska;
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- brak danych o stanie gospodarki odpadami, będący wynikiem dalekiego od doskonałości funkcjonowania systemu monitoringu gospodarki odpadami;
- zacofanie gminy w dziedzinie gospodarki komunalnej.

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań wynikających z PGO dla gminy Ozimek w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych, znajdują się poniżej.

W macyry oddziaływań zastosowano następujące oznaczenia:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów

Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – wodę, rośliny

Charakter prawdopodobnych oddziaływań:

- Prawdopodobne **umiarkowane negatywne oddziaływanie**
- Prawdopodobny **brak oddziaływania**
- Prawdopodobne **pozytywne oddziaływanie**
- Prawdopodobne **oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym**

MATRYCA ŚRODOWISKOWYCH ODDZIAŁYWAŃ AKTUALIZACJI PGO

Zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Natura 2000
Współtworzenie i udział gminy w strukturze ponadgminnej - regionie gospodarki odpadami komunalnymi	P	P	P	P	P	P	P	0	0	0	P
Objęcie zorganizowanym systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Budowa kompostowni odpadów biodegradowalnych na poletkach oczyszczalni ścieków w Antoniewie	P	P	P	P	P	P	P	P	P	0	P
Akcja edukacyjna wśród mieszkańców gminy na temat związków prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami z oddziaływaniem na środowisko	P	P	P	P	P	P	P	P	P	0	P
Dostosowanie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy” do zaktualizowanego planu gospodarki odpadami i przepisów prawa	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Usuwanie „dzikich wysypisk”	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Przeprowadzenie weryfikacji wielkości średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych przez jednego mieszkańca oraz składu morfologicznego odpadów komunalnych w drodze badań	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych (w tym – niebezpiecznych oraz wielkogabarytowych) oraz rozwój tego systemu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Monitoring składowiska odpadów w Dylakach	P	P	P	P	P	P	P	P	P	0	P

Ww. matryca dotyczy konkretnych działań przewidzianych do realizacji w harmonogramie rzeczowo-finansowym zawartym w Aktualizacji PGO dla gminy Ozimek.

Według projektu aktualizacji PGO, gospodarka odpadami komunalnymi gminy Ozimek funkcjonowałaby w ramach Centralnego Regionalnego Obszaru Gospodarki Odpadami, którego zarys przedstawia WPGO.

Realizacja PGO w gminie Ozimek spowoduje oddziaływania pozytywne związane z funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami w tym selektywnej zbiórki odpadów oraz utrzymania porządku i czystości na terenie gminy. Ewentualne umiarkowanie negatywne oddziaływania będą związane z transportem odpadów, który spowoduje emisję spalin do atmosfery oraz emisję hałasu komunikacyjnego. Będzie to jednak oddziaływanie znikome w porównaniu z ruchem pozostałych pojazdów samochodowych. Transport odpadów może też ewentualnie spowodować oddziaływanie w przypadku wystąpienia potencjalnych sytuacji awaryjnych (kolizji drogowych).

Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami oraz utrzymania porządku i czystości na terenie gminy spowoduje poprawę stanu czystości powierzchni ziemi i wyeliminuje przenikanie zanieczyszczeń do gruntu, spowoduje pośrednio, poprzez poprawę stanu powierzchni ziemi oraz czystości atmosfery i wód, poprawę stanu siedlisk, stymulując vegetację roślin, przyczyni się do poprawy estetyki terenów leśnych i poprawi warunki ekologiczne przez likwidację lokalnych nagromadzeń odpadów i zaśmieceń.

Realizacja PGO spowoduje także poprawę stanu czystości środowiska, co poprawi ekologiczne warunki życia ludzi w gminie. Lokalne uciążliwości mogą wzrosnąć z powodu transportu odpadów (motoryzacyjne zanieczyszczenia atmosfery i hałas komunikacyjny).

Reasumując, wdrożenie PGO spowoduje poprawę ogólnego stanu środowiska i ekologicznych warunków życia ludzi w gminie Ozimek, a także może spowodować bezpośrednio i pośrednio wzrost atrakcyjności rekreacyjnej gminy.

VIII. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany Plan Gospodarki Odpadami, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w aktualizacji PGO (choć z pewnością nie są one wystarczające).

Wprawdzie we wcześniejszej części opracowania nie wykazano ryzyka powstania negatywnych oddziaływań, niemniej należy pamiętać o tym, że przedmiotowy PGO jest sformułowany bardzo ogólnikowo. W praktyce oznacza to, że potencjalnie możliwe jest powstanie przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko związanych z gospodarką odpadami, lecz nie wynikającymi z omawianego PGO. Jeżeli taka sytuacja miałaby miejsce, należałoby podjąć przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji PGO; w proces ten powinni być zaangażowani nie tylko projektanci i przedstawiciele administracji samorządowej, ale i służby ochrony przyrody, środowisko naukowe i organizacje społeczne;
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją PGO oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników;
- minimalizowanie oddziaływań środowiskowych powodowanych przez instalacje unieszkodliwiania odpadów (składowisko) oraz stała kontrola oddziaływań środowiskowych ww. instalacji;
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ i PGO oraz zasadami ochrony środowiska – m.in. poprzez włączanie się do postępowań

administracyjnych różnych kompetentnych podmiotów na prawach strony (m.in. służb administracji);

- tworzenie takiego regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach, który pozwoli później na prowadzenie działalności zgodnej z zapisami planów gospodarki odpadami;
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych;
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska oraz gospodarce odpadami (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Urząd Miasta, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Uniwersytet Opolski, Politechnika Opolska i inne);
- promowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w gospodarce odpadami i ochronie środowiska, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej;
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa;
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska.

Prawidłowa realizacja PGO nie wywoła skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia działań kompensacyjnych, choć nie można wykluczyć że szczegółowy raport oddziaływania na środowisko któregoś z planowanych inwestycji wymusi podjęcie takich działań.

IX. PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH

Proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach PGO mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie rozwiązań alternatywnych dla takich działań nie ma zatem uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokumenty te mają charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Na potrzeby niniejszego opracowania uznano, że konieczną jest analiza trzech wariantów alternatywnych systemu gospodarki odpadami:

- 1) stan obecny (dominacja składowania, niski poziom odzysku odpadów)
- 2) stan jaki zaistnieje w przypadku zgodności PGO gminy Ozimek z WPGO (mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów, wytwarzanie i wykorzystanie paliwa alternatywnego)
- 3) wariant alternatywny (spalarnia odpadów)

Porównywano związek różnych wariantów z takimi aspektami środowiskowymi jak globalne ocieplenie, eutrofizacja, oddziaływanie toksykologiczne, tworzenie fotoutleniaczy, zużycie energii, wytwarzanie odpadów poprocesowych. Posiłowano się przede wszystkim wynikami badań opartych o ekologiczną ocenę cyklu życia (LCA, *Life Cycle Assessment*) w celu zdefiniowania przepływów energetycznych i środowiskowych różnych wariantów gospodarowania strumieniem odpadów komunalnych.

W ślad za pracą „Zastosowanie LCA do oceny wariantów zagospodarowania odpadów komunalnych” (Koneczny K., Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN,

Kraków 2007), na wstępie porównano trzy warianty: A (dominacja składowania bez znaczącego udziału segregacji, czy odzysku), B (segregacja, odzysk materiałowy, produkcja paliwa alternatywnego i odzysk energii w nim zawartej, obróbka biologiczna) i C (segregacja i obróbka biologiczna jako dominujący sposób zagospodarowania odpadów).

Taki wybór wariantów miał charakter wstępny, stanowiący punkt wyjścia do porównania z innym wariantem, tj. ze spalarnią odpadów. Analiza porównawcza wyżej wskazanych trzech wariantów wyjściowych przedstawiona jest na poniższych wykresach:

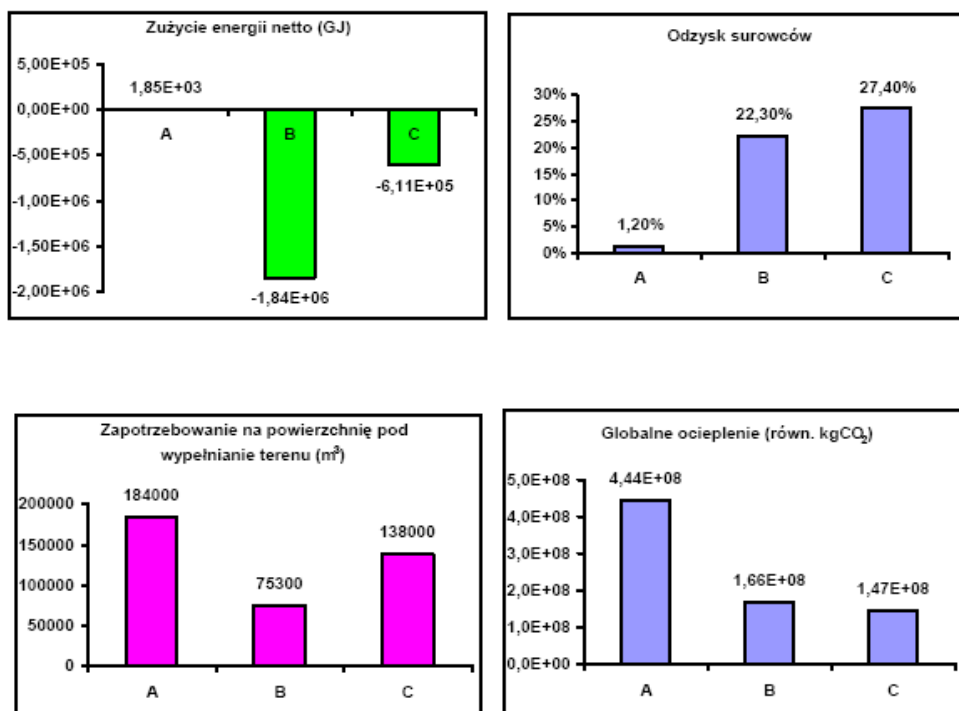
Rys.1. Różne warianty gospodarowania strumieniem odpadów

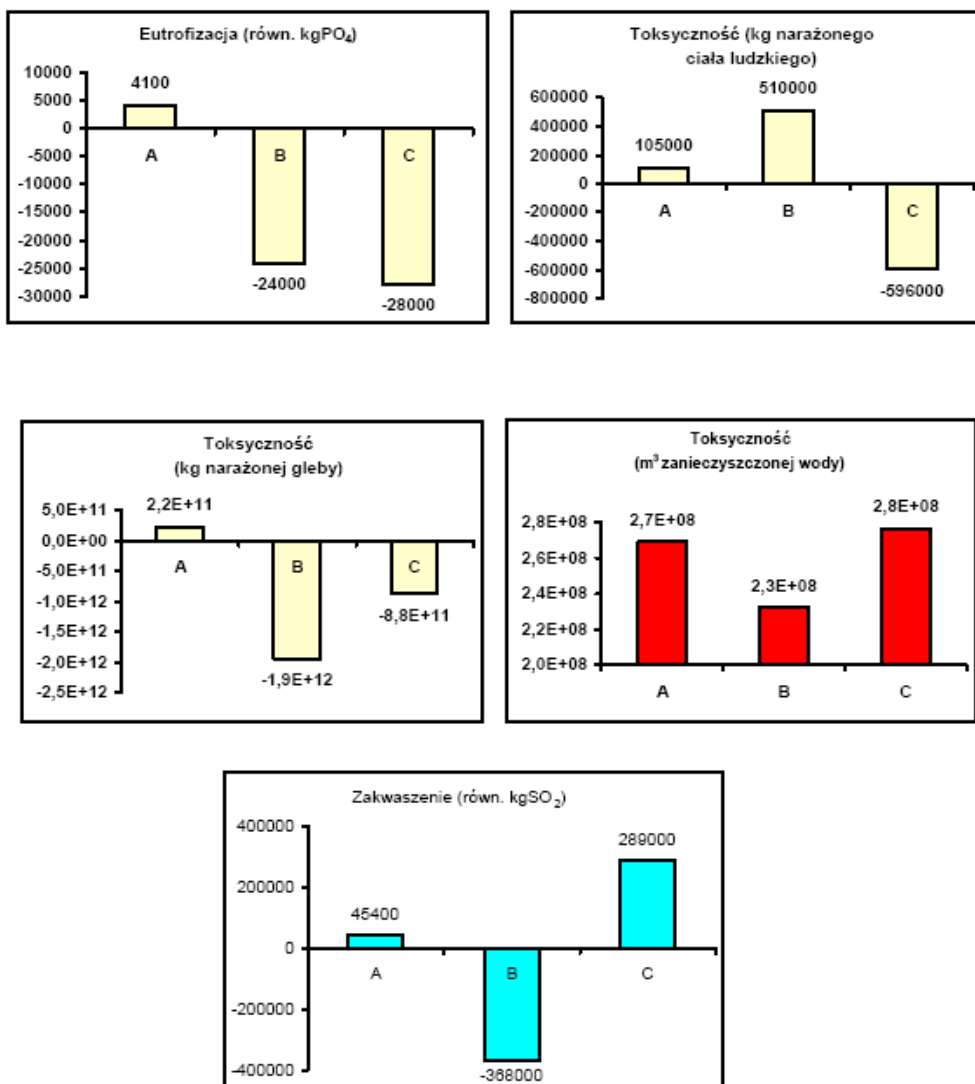
OPIS:

A - dominacja składowania bez znaczącego udziału segregacji, czy odzysku,

B - segregacja, odzysk materiałowy, produkcja paliwa alternatywnego i odzysk energii w nim zawartej, obróbka biologiczna

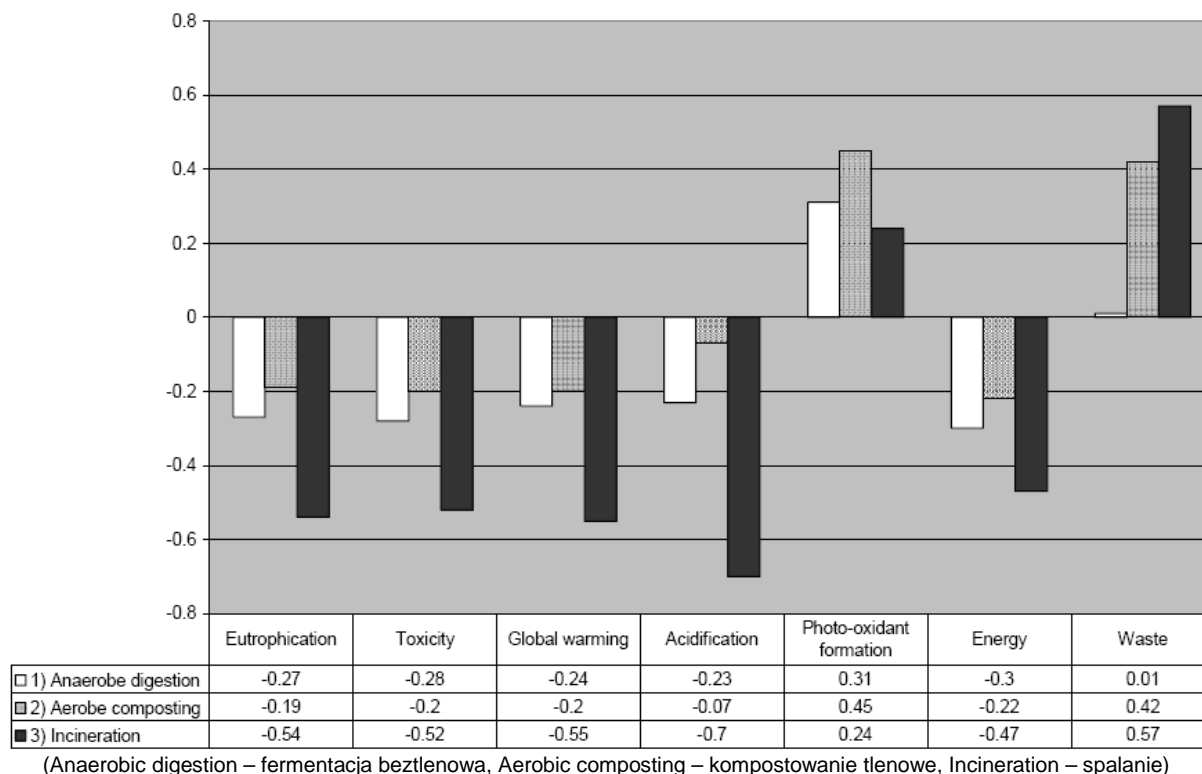
C - segregacja i obróbka biologiczna jako dominujący sposób zagospodarowania odpadów

Jak widać na powyższych wykresach, najbardziej korzystnym środowiskowo rozwiązaniem jest wariant B.

W celu poszerzenia wiedzy porównano aspekty środowiskowe kompostowania, fermentacji oraz spalania odpadów w spalarniach. W publikacji pt. „Guidelines for the use of LCA in the waste management sector” (Bjarnadóttir H.J., Friðriksson G.B., Johnsen T., Sletsen H.; Nordtest, 2002) przedstawia się następujące porównanie tych wariantów:

Rys.2. Porównanie aspektów środowiskowych kompostowania, fermentacji oraz spalania odpadów w spalarniach.

Jak widać z powyższego, w porównaniu fermentacji z kompostowaniem i spalaniem najbardziej optymalnym jest wariant opierający się na fermentacji odpadów.

Warto również podkreślić, iż najgorszym wariantem gospodarki odpadami jest stan obecny, w którym zdecydowana większość odpadów jest składowanych bez żadnego przetworzenia. Patrząc na ten aspekt chociażby przez pryzmat emisji gazów cieplarnianych wywołanej przez rozkład zdeponowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji otrzymuje się potwierdzenie tej tezy. Literatura wskazuje, że z 1 tony zeskładowanych odpadów ulegających biodegradacji generowanych jest 1 300 kg CO₂ (ekwiwalent, ponieważ emitowany jest metan, którego wpływ jest 21 razy silniejszy niż CO₂), co stanowi 75% wszystkich gazów cieplarnianych emitowanych w procesach gospodarki odpadami.

Wobec przytoczonych faktów, mając na uwadze cele określone w niniejszym dokumencie, za najbardziej pro - środowiskowy wariant systemu gospodarowania odpadami komunalnymi uznano wariant polegający na funkcjonowaniu regionalnego obszaru gospodarki odpadami (wg WPGO), w których funkcjonuje instalacja produkcji paliwa alternatywnego oraz obróbki mechaniczno – biologicznej (fermentacji) odpadów.

Intencją Urzędu Gminy Ozimek oraz autorów opracowania jest rozwój systemu zarządzania gospodarką odpadami w kierunku jego usprawnienia, z uwzględnieniem priorytetu ochrony środowiska i zasad dyscypliny finansów publicznych (w sposób adekwatny do możliwości budżetowych). Na szczeblu strategicznym, którego wyrazem jest opracowanie aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, wytyczono ogólne ramy realizacji konkretnych przedsięwzięć w sposób uwzględniający zmiany systemowe w ochronie środowiska takie jak m.in.:

- integracja wszystkich aspektów środowiskowych,
- rozwój metod analitycznych opartych na analizie cyklu życia,
- rozwój odnawialnych źródeł energii w powiązaniu z gospodarką odpadami, ochroną powietrza i ochroną wód,
- zaostrzenie przepisów europejskich dotyczących zagospodarowania odpadów i mas ziemnych pochodzących z eksploatacji kopalni, zaostrzenie standardów jakości

środowiska, ochrony gleby i ziemi, jakości środowiska miejskiego, efektywności energetycznej, odpowiedzialności producentów i podmiotów wprowadzających produkty na rynek.

Realizacja zadań przyjętych w Planie Gospodarki Odpadami:

- 1) powinna wyeliminować:
 - a) przenikanie odpadów do środowiska w sposób niekontrolowany,
 - b) podrzucanie swoich odpadów do pojemników stanowiących wyposażenie innych nieruchomości,
 - c) podrzucanie odpadów innych niż komunalne do odpadów komunalnych,
 - d) porzucanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych na terenie innych nieruchomości (w tym: w lesie, parku, itp.),
- 2) zwiększy możliwości odzysku odpadów surowcowych już u źródła.

X. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów oraz dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska oraz przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Materiałem wyjściowym był projekt aktualizacji planu gospodarki odpadami. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach PGO. Wykorzystano dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych gminy. Zadania uwzględnione w macierzy oddziaływań zostały wymienione w aktualizacji PGO jako niezbędny i konieczny element spełnienia celów i kierunków działań.

Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową **analizą macierzową**, w której zawarto:

- zadania przewidziane do realizacji w ramach aktualizacji PGO,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych zadań (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne, jak i działania mogące mieć jednocześnie pozytywny jak i negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska), a także
- ocenę wpływu zadań na poszczególne elementy środowiska (różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze i klimat, powierzchnia ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne Natura 2000).

Na potrzeby analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w aktualizacji PGO zdefiniowano pojęcie bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko oraz charakter prawdopodobnych oddziaływań.

Rodzaje oddziaływań – definicje:

1. Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów
2. Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – wodę, rośliny

Charakter prawdopodobnych oddziaływań:

- Prawdopodobne **umiarkowane negatywne oddziaływanie**
- 0 Prawdopodobny **brak oddziaływania**
- Prawdopodobne **pozytywne oddziaływanie**
- Prawdopodobne **oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym**

Posiłkowano się także wynikami badań opartych o ekologiczną ocenę cyklu życia (LCA, *Life Cycle Assessment*) w celu zdefiniowania przepływów energetycznych i środowiskowych różnych wariantów gospodarowania strumieniem odpadów komunalnych. Porównywano związek różnych wariantów z takimi aspektami środowiskowymi jak globalne ocieplenie, eutrofizacja, oddziaływanie toksykologiczne, tworzenie fotoutleniaczy, zużycie energii czy wytwarzanie odpadów poprocesowych. Wykorzystano rezultaty projektu badawczego pn. „*The Use of Life Cycle Assessment Tools for the Development of Integrated Waste Management Strategies for Cities and Regions with Rapid Growing Economies*”. W przypadku zapisów Programu Ochrony Środowiska zastosowano jakościową analizę macierzową, gdyż obecny stan wiedzy i dostępne narzędzia pozwalają na zastosowanie zaawansowanych analiz ilościowych jedynie w przypadku gospodarki odpadami.

XI. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PGO

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w omawianym PGO wymaga stałego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym. Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń planu gospodarki odpadami, a także określenia problemów w osiągnięciu założonych celów jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników. Powinien on zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem, w tym gospodarką odpadami, planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz pozwolić regulować działalność podmiotów na rynku odpadów a jednocześnie ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

Ponadto, PGO określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które powinny pozwolić określić stopień realizacji poszczególnych działań. Ocena realizacji PGO na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata. W ramach prac nad niniejszą Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w PGO propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

XII. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku realizacji omawianego planu gospodarki odpadami nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, ponieważ PGO nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących tak szeroko oddziaływać na środowisko. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

XIII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. Bar M., Jendrośka J., "Oceny oddziaływania na środowisko planów i programów. Praktyczny poradnik prawny", Wrocław 2008
2. Bjarnadóttir H.J., Friðriksson G.B., Johnsen T., Sletsen H., „Guidelines for the use of LCA in the waste management sector”, Nordtest 2002)
3. Boer E., Boer J., Jager J., "Planowanie i optymalizacja gospodarki odpadami", Wrocław 2005
4. Brinkmann A.J.F., Schelleman F.J.M., „Zastosowanie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko w planowaniu gospodarki odpadami. Wytyczne i zalecenia”, Haga 2005
5. Koneczny K., „Zastosowanie LCA do oceny wariantów zagospodarowania odpadów komunalnych”, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków 2007
6. Nowak A., „Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014”, Opole 2007
7. Okraśński K., Poskart M., „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego”, Opole 2008
8. „Waste management options and climate change”, Wspólnota Europejska, Luksemburg 2001
9. Zgud K. (red.) i in., „Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013”, Kraków 2006

XIV. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
LCA – Life Cycle Assessment (ekologiczna ocena cyklu życia)
PGO – Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Ozimek
UE – Unia Europejska
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska

XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) prognozy oddziaływania na środowisko.

1. Wstęp

Przedmiotem prognozy jest aktualizacja planu gospodarki odpadami gminy Ozimek na lata 2008-2011. Niniejszy dokument stanowi rezultat dotychczasowych prac prowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji ww. dokumentu.

Omawiany dokument, tj. plan gospodarki odpadami (PGO), opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi. Zawiera on w swej treści m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także wskazanie koniecznych do podjęcia działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu. Określa także szacunkowe koszty zaproponowanych rozwiązań oraz wskazuje instrumenty prawne i finansowe służące realizacji założonych celów.

Należy zaznaczyć, że oceniany dokument jest aktualizacją PGO, którego pierwotna wersja została opracowana i uchwalona w 2005 r. Tym samym, aktualnym pozostają niektóre zapisy analizy oddziaływania na środowisko wykonanej dla dokumentu podstawowego, tj. PGO sporządzonego w 2005 r. Są to przede wszystkim te zapisy, których sens nie zmienił się w stosunku do dotychczas obowiązującego dokumentu.

2. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Poprzedni Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Ozimek, obejmujący lata 2004-2007 wraz z perspektywą na lata 2008-2011, został uchwalony w 2005 r. Celem aktualizacji PGO jest dostosowanie zapisów pierwotnego dokumentu do obecnych uwarunkowań oraz do faktycznego stanu zarządzania systemem ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

Dokument został podzielony na poszczególne rozdziały, które kolejno przedstawiają:

- uwarunkowania gospodarki odpadami,
- analiza stanu gospodarki odpadami,
- prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami,
- cele, kierunki i proponowany system,
- monitorowanie realizacji planu,
- harmonogram rzeczowo-finansowy,
- źródła finansowania,
- analiza oddziaływania na środowisko,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Analiza stanu gospodarki odpadami pozwoliła zidentyfikować główne problemy tej dziedziny życia publicznego. Określono problemowe zagadnienia występujące na terenie gminy, których rozwiązanie jest kluczowe dla sprostania wymienionym wyzwaniom. W odniesieniu do stwierdzonych problemów oraz nakreślonych prognoz, określono cele i kierunki działań krótkoterminowe na lata 2008-2011 oraz długoterminowe na okres do 2015 r. Obejmują one różne dziedziny, dla których określono cele krótko- i długookresowe.

3. Ocena zgodności PGO z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

PGO dla gminy Ozimek jest w pełni zgodny i integralny z celami i kierunkami innych strategii dotyczących ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

4. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

Gmina Ozimek leży w środkowo-wschodniej części województwa opolskiego, w granicach administracyjnych powiatu opolskiego. W skład gminy wchodzi: miasto Ozimek oraz sołectwa: Antoniów, Biestryznik, Chobie, Dylaki, Grodziec, Jedlice, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Pustków, Schodnia i Szczedrzyk. Od północy gmina Ozimek graniczy z gminami Turawa i Zębówice, od wschodu z gminami Dobrodzień i Kolonowskie, od południa z gminami Strzelce Opolskie i Izbicko oraz od zachodu z gminą Chrząstowice.

Występujące na terenie gminy ciekły powierzchniowe są systematycznie badane w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, w przekrojach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Ozimek.

Wody podziemne na obszarze gminy Ozimek są badane w ramach monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych, prowadzonego przez WSSE Opole. Badania wykonuje się w pięciu otworach (2 na terenie Ozimka - ujęcia UOz1 przy ul. Częstochowskiej i UOz2 przy ul. Polnej) oraz w ujęciach Biestryznik [UB], Mnichus [UM] i Szczedrzyk [USz].

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Ozimek założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu opolskiego. Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2007 rok, powiat opolski został zaliczony do klasy A (najwyższej, najbardziej pożądanej), co oznacza, że nie są wymagane żadne działania związane z poprawą stanu powietrza.

Największe wartości zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy posiada obszar lasów ustanowiony Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrowsko - Turawskich (10 628 ha w granicach gminy). Dużą wartość lokalnych zasobów środowiska stanowią doliny rzek Małej Panwi, Libawy oraz Myśliny. Pełnią one funkcję naturalnych korytarzy ekologicznych.

Na obszarze gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin oraz wiele interesujących gatunków zwierząt.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia PGO

Z punktu widzenia projektu PGO dla gminy Ozimek istotnym problemem jest sposób zagospodarowania strumienia zmieszanych odpadów komunalnych. Większość odpadów trafia na składowisko odpadów, jedynie nieznaczna ich część jest zbierana selektywnie i przekazywana do odzysku. Obecny system gospodarki odpadami w gminie nie jest w stanie zapewnić spełnienia wszystkich przyszłych wymogów prawnych dotyczących poziomów odzysku surowców wtórnych i ograniczenia składowania odpadów komunalnych, szczególnie frakcji ulegającej biodegradacji.

6. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji PGO

W przypadku braku realizacji PGO dla gminy Ozimek, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Brak realizacji PGO przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska są funkcją czasu, środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczonych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska a także ewolucji ekosystemów i gatunków, w tym sukcesji.

Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków takich jak: niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca m.in. konsekwencjami finansowymi, konieczność ponoszenia wysokich opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu składowania odpadów (przerzuconych ostatecznie na

społeczeństwo), uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku odzyskiwania energii i frakcji materiałowej zawartej w odpadach, a także postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa czy brak danych o stanie gospodarki odpadami, będący wynikiem dalekiego od doskonałości funkcjonowania systemu monitoringu gospodarki odpadami.

7. Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest „pro-środowiskowy”. Niemniej, realizacja jego niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej i wyższej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem negatywnych oddziaływań środowiskowych. Wyniki oceny odniesiono poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w aktualizacji PGO. Oceną objęto przede wszystkim takie elementy środowiska jak: ludzie, zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne i zabytki oraz cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Zidentyfikowano oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań w odniesieniu do aspektów środowiskowych przedstawiając je w formie maczy oddziaływań. Sumaryczna analiza oddziaływań wykazuje, że realizacja celów i kierunków działań wynikających z PGO dla Gminy Ozimek - będzie miała zdecydowanie pro-środowiskowe oddziaływanie, w związku z czym należy uznać tę realizację za wielce potrzebną.

8. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany PGO należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w istocie rzeczy rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tychże dokumentów. Niemniej należy pamiętać, iż ich realizacja może niekiedy powodować negatywne oddziaływania.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewidziano podstawowe środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

Realizacja PGO nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych w gminie wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewidziano podjęcia działań kompensacyjnych.

Przy realizacji poszczególnych rozwiązań, na etapie ich projektowania, należy szczegółowo przebadac już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź kompensacyjnych. Do dyspozycji inwestorów jest cały wachlarz rozwiązań ograniczających, a nawet całkowicie eliminujących negatywne wpływy inwestycji na środowisko przyrodnicze.

9. Propozycja działań alternatywnych

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach PGO ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. A zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia. Ponadto, dokumenty te mają charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Dokonano analizy porównawczej z zastosowaniem analizy cyklu życia (LCA) trzech wariantów:

- 1) stan obecny (dominacja składowania, niski poziom odzysku odpadów)
- 2) stan projektowany (mechaniczno – biologiczne przetwarzanie odpadów, wytwarzanie i wykorzystanie paliwa alternatywnego)
- 3) wariant alternatywny (spalarnia odpadów)

Porównywano związek różnych wariantów z takimi aspektami środowiskowymi jak globalne ocieplenie, eutrofizacja, oddziaływanie toksykologiczne, tworzenie fotoutleniaczy, zużycie energii, wytwarzanie odpadów poprocesowych. Posiłowano się przede wszystkim wynikami badań opartych o ekologiczną ocenę cyklu życia. W celu zdefiniowania przepływów energetycznych i środowiskowych różnych wariantów gospodarowania strumieniem odpadów komunalnych.

W wyniku dokonanej analizy stwierdzono, iż wariant 2 jest najbardziej pro-środowiskowy.

10. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów oraz dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.

Materiałem wyjściowym był projekt aktualizacji planu gospodarki odpadami. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach PGO. Wykorzystano dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych gminy. Zadania uwzględnione w macierzy oddziaływań zostały wymienione w aktualizacji PGO jako niezbędny i konieczny element spełnienia celów i kierunków działań.

Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową analizą macierzową, w której zawarto:

- zadania przewidziane do realizacji w ramach aktualizacji PGO,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych zadań (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne, jak i działania mogące mieć jednocześnie pozytywny jak i negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska), a także
- ocenę wpływu zadań na poszczególne elementy środowiska (różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze i klimat, powierzchnia ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne Natura 2000).

Na potrzeby analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w aktualizacji PGO zdefiniowano pojęcie bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko oraz charakter prawdopodobnych oddziaływań.

11. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Projekt aktualizacji PGO określa zasady oceny i monitorowania efektów ich realizacji. W dokumentach tych zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Ocena realizacji PGO na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad niniejszą Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w PGO propozycje wskaźników monitorowania ich realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W wyniku realizacji PGO dla gminy Ozimek nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec czego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.